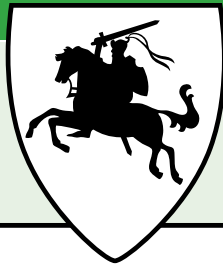

SU ŽALGIRIU – UŽ LIETUVĄ!

ŽALGIRIS

Nustokime būti vien „bulvių valgytojais“

„Mokykimės mylėti ir gerbti“, - paklaustas apie svarbiausias mūsų šalį užklupusių bėdų, depresijos ir rietenų priežastis, sako visuotinai žinomas ir mylimas, daugiau nei šimtą vaidmenų teatre bei kine sukūręs Lietuvos aktorius, „Auksinio scenos kryžiaus“ kavalerius, Lietuvos muzikos ir teatro akademijos profesorius, Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatas Vytautas ANUŽIS.

Rimvydas STANKEVIČIUS
„Respublikos“ žurnalistas

- Vos prieš savaitę publikai pristatytame G.Varno spektaklyje „Natanas Išmintingasis“ sukūrėte pagrindinį trijų skirtingų religijų (judėjų, katalikų ir musulmonų) išpažintojų taikytojo vaidmenį. Turbūt kiekvienam, vos perskaičiusiam šį Lesingo kūrinį, tampa aki-vaizdu, kad meilė, bičiulystė ir bendruomeniškumas, o ne nūdien taip be- atodairiškai po mūsų širdis ir protus sėjama „tolerancija“ turėtų tapti bendruoju vardikliu, jungiančiu skirtingus žmones?

- Natano tolerancija - tai meilė, pagarba, supratimas, kad po religiniais skirtumais glūdi tas pats įvairių tautų ir įvairių konfesijų išpažintojų Ž M O G I Š K U M A S. Jis neapsimetinėja tuo, kuo nėra, ir, tikėdamas bei pasitikėdamas Gerumo sėkla žmoguje, ieško ir džiaugiasi „radęs dar vieną žmogų, kuriam pakaktų, kad jis - žmogus“, nesvarbu - krikščionis, musulmonas. Arba, kaip jis pats - žydas.

Tačiau Natanas bendrystės ir bičiulystės su kitokiais žmonėmis ieškojo neišsižadėdamas ir nenutylėdamas savęs. Antai krikščioniui - tamplierių riteriui - jis sako: „Jūs galite niekinti mano tautą, kiek tik norit - abu du mes tautų nepasirinkom, mes - ne mūsų tautos. O kas gi ta tauta? Argi krikščionis arba žydas - ne žmogus visų pirmiausia? O jau paskui - krikščionis. Arba žydas.“

Šiandien kalbama apie iš pirmo žvilgsnio panašius dalykus - tarsi siekiame tapti universalūs savo požiūriais ir bendravimu, laikome save drąsiais, išmintingais ir šiuolaikiškais klausdami: „O kas gi ta tauta?“, bet nedovanotinai nuvertiname, nutylime, pamirštame antrąjį Natano ištartos sandą - būdami savo tautų, savo kalbų, savo kultūrų, savo tikėjimų atstovais, žinoma, privalome nepamiršti, jog pirmiausia esame žmonės, bet lygiai taip pat - jokiū būdu privalome nepamiršti ir savų skirtumų, savosios prigimtinės kultūros, unikalaus savo pačių, kaip žmonių, turinio. „Kaip galėčiau savo protėviais tikėt mažiau, nei tu savaisiais? Kaip drįsčiau reikalauti, kad kaltintum melu senolius savo ir pripažintum tik manųjų tiesą?“ - sako jis.

Manau, šie Natano žodžiai šiandien itin aktualūs. Ir ne vien Lietuvos kontekste...

- Ir ne vien tarpreliginio dialogo paieškų kontekste? Juk vertėtų iš Natano pasimokyti ir, pavyzdžiui, mūsų seimūnams, taip smarkiai supriešintiems priklausomybės skirtingoms partijoms ir tų partijų interesų, kad aki-vaizdžiai pamiršusiems, jog virš partijų dar esama ir Lietuvos - visoms partijoms, visoms politinėms konfesijoms bendro tikslo?

- Mes jau taip įtikėjom į posakį „ginčiuose gimsta tiesa“, kad susipriešinimą, ginčą, konfliktą pavertėme savo tikslu ir religija.

Nebeturime autoritetų. Pykstamės dėl Vyčio, stovėsiančio arba nestovėsiančio Lukiškių aikštėje, dėl griūvančio Gedimino kal-

no... Kalnas griūva kaip griuvęs, o mes, užuot savo protais, širdimis ir rankomis jį visuotinai parėmę, vis daugiau kaltų dėl jo griūties randame ir vis labiau nekenčiame vienas kito... Vienintelis mūsų turimas autoritetas - viešoji nuomonė, o baisiausia - kad mums dėl šito jau net nebebaisu.

Sužinojęs, kad kuriu Natano vaidmenį, vienas bičiulis paklausė: „Tai ką - šventąjį vaidinsi?“. Natanas - ne šventasis, bet šitaip paklaustas pagalvojau, kad iš tiesų neišmančiau, kaip šventąjį reikėtų vaidinti. O paskui susimąščiau ir apie laiką, kuriuo gyvename, ir apie mus supančią tikrovę... Tiek daug dalykų išmokome reikšti konfliktu, kad nekonfliktiško pasaulio, nekonfliktiško žmogaus net scenoje nemokame parodyti - taip toli esame nuo šventumo, kad net kaip gairės jo neįstengiame įsivaizduoti.

► **Nebūkit sotūs - būkit alkani ne bulvėms, o būčiai - intensyviam, sąmoningam, visaverčiam gyvenimui**

Seklumas, deja, tampa mūsų laiko skiriamuoju ženklu, norma, į kurią stengiamės taikyti ir prie kurios taikytis. Na, kad ir man labiausiai pažįstama erdvė - teatras... Daug ką scenoje paprastinom ir primityvinom, nes neva gelmė, metafizinis planas vargina žiūrovą. O dabar jau užaugo žiūrovų karta,

kuri to, ką šiandien mato teatro scenoje, jau nebeturi su kuo palyginti, taigi praradusi jau net ir to metafizinio plano ilgesį - jai nebereikia.

- Čia tiktų pacituoti žodžius, jūsų ištartus ankstesnio mudviejų pokalbio metu: „Kai šventovėje įsikuria prekijai - žmonių širdyse ir protuose apsigyvena tamsa ir baimė.“

- Kiekviename miestelyje, bažnytkaimyje turgus visada yra prie bažnyčios, neretai - tuoj pat už šventoriaus tvoros, bet, neduok Dieve, gyventi ten, kur meldžiamasi ne priešais bažnyčios, o prieš turgaus altorių.

- Jūsų, kaip legendinį - Karaliaus Lyro vaidmenį - sukūrusio aktoriaus, noriu paklausti, ar toji mūsų mylima Lietuva jums būtent Lyro neprimena? Kardu pulsai - apsiginsime, bet jei pulsai klasta, pridengta saldžialiežuovavimu - viską, net tai, kas šventa, atiduosime, kone mielai. Čia pavyzdžiu galėtų būti ir mūsų santykis su Skandinavijos bankais, ir su Briuselio ponais, ir su lenkais, linkusiais su mumis „bičiuliautis“ presingo metodu...

- Lyru protas grįžo po klaidų ir kančios. Manau, tikrai pakilsime ir mes. Ir niekas kitas nepadės - tik mūsų pačių išprusimas ir ne apsimestinis, ne parodomasis, o nuo širdus valstybės dėmesys visuomenės švietimui ir dvasiniam ugdymui.

Visa tai, kas mus skaudina dvasiniame,

Stasio Žumbio nuotr.

nacionaliniame, politiniame, netgi kasdieniame buitiniame kontekste, tegalės pasikeisti tuomet, kai tapsime išsilavinusių žmonių tauta. Kaip būtų gerai, jei žinoti norėtume daugiau - apie save, apie pasaulį... Tikrai tikrai, jei žmogus skaitytų knygas, sekmadieniais eitų į bažnyčią, o per atostogas aplankytų Luvrą, Vatikaną ar išklausytų J.Haidno koncerto, didesnė dalis šiandien mudviejų aptariamų tautos bėdų ir skaudulių išnyktų savaime. Juk ne veltui sakoma, kad agresija yra dvasios tamsos palydovė. Esi agresyvus, nes bijai; bijai, nes nepažįsti; nepažįsti, nes esi nežiniukas, o nežiniukas esi todėl, kad stokoji noro žinoti, suprasti - esi tipiškasis „bulvių valgytojas“, kaip išlipęs iš V.van Gogo paveikslas.

Savo studentams todėl mėgstu kartoti: nustokit ryti bulves, nes jos - pernelyg sotios ir sunkiai virškinamos. Joms virškinti reikalingą energiją jūsų organizmas atima iš jūsų smegenų - virškindami nustojaite mąstyti, jums dėl nieko nebeskauda širdies, esate sotūs, apsunkę ir viskam kitam abejingi. „Bulvės“, žinoma, - tik metafora. Tokiu būdu noriu jiems pasakyti: „Nebūkit sotūs - būkit alkani ne bulvėms, o būčiai - intensyviam, sąmoningam, visaverčiam gyvenimui.“

- O ką mes, menininkai, galėtume nuveikti, idant mūsų tauta išsivadotų iš tos „bulvių valgytojų“ būsenos, kai, išskyrus „bulves“, ne tik nieko neturi, bet nieko daugiau ir nenori?

- Pirmiausia - nekopijuoti tikrovės. Nei knygų puslapiuose, nei scenoje nerodyti to, nuo ko kaip tik ir esame pervargę - nekartoti tos isterijos, netransliuoti tos neapykantos, tos nevilties ir to abejingumo, kuriuo persunkta mūsų kasdienybė, to gatvės purvo, politikų rietenų... Nebereikia. Tai net ne meno kompetencija. Menininkas privalo padėti žmonėms gyventi, taigi mūsų užduotis - rodyti šviesą, gerumą, byloti žmonėms apie idealus, apie aukštesnę tikrovę, kurią galime sau sukurti, ir tauresnius žmones, kuriais galėtume tapti.

Menininko talentas yra ne kas kita, kaip Dievo dovana - jis juk duotas. O tai reiškia, kad kiekvieno, kuriam buvo duota, po mirties neišvengiamai bus paklausta, ką su ta dovana nuveikė, kad žmonėms gyventi tap-tų bent kiek lengviau?

- Turint omeny visa, apie ką čia kalbėjomės, turbūt ir artėjantis Lietuvos šimtmetis neatrodo labai mažoriškai?

- Švęsiu Lietuvos šimtmetį visu savo kūnu ir siela, švęsiu jį kiek tik įstengsiu mažoriškiau, nes juk šios šventės kontekstas - ne nūdiena, o šimtas jau išgyventų Lietuvos metų. Ta švente juk džiūgausime ne dėl nūdienos valstybės galvų ir šalies politikų, o pagerbsime savo tautą, savo istoriją, savo vietą po saule ir unikalią vidinį savo pačių turinį.

- Gal artėjančios sukakties ir artėjančių šv.Kalėdų proga palinkėtumėte ko nors Lietuvai ir lietuviams?

- Palinkėjimą išsakysiu savo herojaus Natano Išmintingąjo žodžiais:

„Laisva nuo prietarų, nepaperkama Tėvo meilė tebūnie jums pavyzdys. Kiekvienas stenkitės, kad jūsų žiedo tikėjimo galia vis augtų. O tam, kad ji stiprėtų - būkit nuolankūs, taikūs, švelnūs, gailestingi, darykit gera, Dievui tarnaukit ištikimai. Ir jei kada jau jūsų provaikių vaikiaičiams žiedo galia ims reikštis, štai tada - po šimto tūkstantmečių - jus kviečiu vėl čia sugrįžti. Čia kitas jau sėdės - išmintingesnis nei aš teisėjas. Jis ir pasakys...“

Vyriausybei - metai? Kiek jai liko: metai, dveji, treji?

Apie tai prie ŽALGIRO NACIONALINIO PASIPRIEŠINI-MO JUDEJIMO apskritojo stalo diskutavo „Vilmorus“ tyrimų agentūros vadovas Vladas GADYS, Seimo nariai Kęstutis MASIULIS, Rasa BUDBERGYTĖ ir Simonas GENTVILAS. Diskusiją vedė žalgiritis Gediminas JAKAVONIS.

G.JAKAVONIS: Naujausiais apklausų duomenimis, padaugėjo ministrų, kurių veikla vertinama labiau neigiamai nei teigiamai. Kodėl apskritai bet kuri Vyriausybė pamažu praranda žmonių pasitikėjimą?

R.BUDBERGYTĖ: Situacija, kurioje šiandien atsidūrė Lietuva kaip valstybė, kaip ūkis, kaip visuomenė, susidarė ne per metus, o per gana ilgą laiką. Matyt, tai yra visų vyriausybių - ar socialdemokratų, ar konservatorių, ar valstiečių - indėlis. Tačiau valstiečių ir žaliųjų sąjungaėjo į rinkimus žadėdama visose tikrai jautriose srityse ypatingų pertvarkų, kurios mums būtinos daugybę metų. Dvi pačios pagrindinės pertvarkos - tai mokesčių ir socialinės apsaugos sistemų. Dar ir pensijų pertvarka, o ką kalbėti apie neįgyvendintas struktūrines reformas švietimo srityje, nepadarytą struktūrinę reformą sveikatos apsaugos srityje. Kaip sakiau, čia visų mūsų kaltės yra. Ar būtume opozicija, ar pozicija, mes bendromis pastangomis esame nepadarę tam tikrų darbų. Ši Vyriausybė, tikrai triuškinamai pasiekusi pergalę, formuodama savo programą dalijo daug pažadų ir rinkėjams, taip pat ir Sei-

Jeigu nebus ekonominės krizės, ta Vyriausybė gali išlikti. Didžiausias jos minusas yra tokie ministrai kaip A.Veryga

Vladas GADYS
„Vilmorus“ tyrimų agentūros vadovas

me dirbantiems politikams, kad ateis projektai, kurie yra labai svarbūs ir kurie prisidės prie mūsų ūkio spartesnės raidos.

Ką mes matome šiandien? Metas pertvarkoms buvo nepaprastai geras. Pirmi metai po rinkimų ir jokių rinkimų kitais metais. Palankiausias metas, kai gali pasiūlyti gana drąsius ir reikalingus sprendimus todėl, kad jie nebus populistiiniai ir jie yra būtini reformoms.

G.JAKAVONIS: Ir žmonės priprastų, matytų rezultatus.

R.BUDBERGYTĖ: O kitąmet jau rinkimams ruošimės. Aš kalbu apie 2019 metų ir savivaldos, ir prezidento, ir Europos Parlamento rinkimus. Tad tikrai 2017-ieji buvo nepaprastai geras metas reformoms.

Ką gi mes turime? Sakykime, Seimas intensyviai svarstė kitų metų valstybės biudžetą, taip pat ir pateiktas mokestines pertvarkas mūsų sistemoje. Kokia yra problema? Daug metų esantis per mažas valstybės biudžeto persikirstymas, esame Europos gale šalia Bulgarijos, Rumunijos. Ir net nededame jokių pastangų, kad tų persikirstomų lėšų padaugėtų tiems, kuriems labai trūksta. Tai yra socialinei ir sveikatos apsaugai, švietimui. Kad visos socialinės išmokos, atlyginimai, baziniai dydžiai grįžtų į prieš krizę bu-

vusį lygį. Nors krizė jau seniai baigėsi, tačiau mes negalime to padaryti todėl, kad ūkio, valstybės ekonomikos augimas yra gana nuosaičius. Galime tuo džiaugtis, galime nesidžiaugti, bet aš manau, kad jis tikrai turi būti didesnis ir gali būti didesnis. Viena iš priežasčių, kodėl to nėra, mano manymu, labai paprasta - ES fondų lėšos investuojamos per lėtai ir su dideliais trikdžiais. Tai ir neduoda tam tikro procento, kuris gali prisidėti prie mūsų bendrojo vidaus produkto augimo.

O tos mokestinės pertvarkos, kurias pasiūlė Vyriausybė, švelniaiariant, yra labai neambicingi pasiūlymai, kurie tik šiek tiek kosmetiškai aptvarko tą mūsų sistemą, tačiau nekuria naujų šaltinių didesnėms pajamoms į valstybės biudžetą ir nesudaro galimybių didinti persikirstymą. Man nesuprantamas Vyriausybės dvejojimas ir per daug atsargus trypčiojimas vienoje, nes mokesčių sistema iš tiesų reikėjo sutvarkyti. Dėl šešėlinės ekonomikos yra pateikti tokie minimalūs pasiūlymai, tad labai abejoju, ar jie padės ištraukti pajamų iš šešėlio. O be pajamų mes negalėsime tesėti dosnių pažadų. O kas bus 2019 metais? Ar bus toks ūkio augimas, kad galėtume įgyvendinti įsipareigojimus didinti pensijas, socialines išmokas. Mano manymu, labai blogai, kad mes įsaldėme viso viešojo sektoriaus atlyginimus, todėl ir mokytojai, ir socialiniai darbuotojai, ir ugniagesiai, ir kultūros darbuotojai vegetuoja ant to slenkščio, kuris yra tarp skurdo ir tarp normalaus egzistavimo.

Šeimo Jūrnio nuotr.

Kad ir valstybės valdymo. Išskyrus kosmetines, aš nematau jokių pertvarkų. Kai kurios yra svarbios. Tarkime, įvairių institucijų buhalterijų sujungimas Vyriausybės aparate. Neblogai. Bet čia net nepanašu, kad būtų peržiūrėtos funkcijos, nors yra daug biurokratizmo. Vyriausybė net nežino, kiek iš tikrųjų funkcijų ten yra. Dešimtys tūkstančių. Kuri dalis reikalinga, kuri nereikalinga, neiškiu. Teisingumas. Kaip teismai vykdavo, taip vyksta dešimtmečiais, niekas nesikeičia. Švietimo reforma. Universitetai, tai jungiami, tai nejungiami. Ar tai yra sprendimai?

G.JAKAVONIS: Tik mokslometus pratęsę porą savaitių.

K.MASIULIS: Tik chaosas sukeltas. Sumaištis ir didžiulis nervinis stresas - vienintelis rezultatas. Sveikatos apsauga - čia lygiai tas pat. Jūs minėjote emigraciją. Emigracija ne mažėja, o tik įsiskuta. Spirale tik didėja. Apklauso rodo, kad vis daugiau ir daugiau jaunimo yra pasirengę iš čia išvažiuoti, o ne atvirksčiai. Nematau jokio veiksmo, kuris mažintų emigraciją.

O pati svarbiausia sritis, dėl kurios aš turiu daugiausiai priekaištų, pas mus pradėjo stigti pigios kvalifikuotos darbo jėgos. Bet tos investicijos neateina, nes mūsų darbo rinkoje tvyro įtampa, pas mus pradėjo stigti pigios kvalifikuotos darbo jėgos.

Viena iš pagrindinių problemų, kurią reikia spręsti, - darbo našumas. Ar kalbėtume apie privatų sektorių, ar apie valstybinį, turime investuoti į technologijas, jų atsinaujinimą. Labai gerai, kad dabar Vyriausybė pasiūlė investuojamo pelno lengvatą. Bet kas padaryta, kad apskritai augtų žmonių kvalifikacija, kad padidėtų raštingumas, kurio mes pradėjome stigti? Kad gretėtų mokinių gebėjimai rašyti, skaityti, nes jie prasteni nei Europos Sąjungos valstybių vidurkis. Problema, į kurią atkreipė dėmesį atlyginimus, kad tie atlyginimai pasiųtyt Europos Sąjungos vidurkį. Ir dėl atlyginimų žmonės emigruoja. Per tai stabdytume emigraciją, augtų žmonių gerovė, didėtų BVP.

Pagal investicijas mes esame Europos Sąjungos uodegoje, o norime, kad žmonės gautų didesnius atlyginimus

Kęstutis MASIULIS
Seimo narys

Investicijų srityje nematau jokių pastangų. Mes džiaugiamės, kad pas mus ateina naujos bendrovės, o Rumunijoje jos jau atėjusios ir kuriančios darbo vietas. Mes nuo Rumunijos pradėdame atsikilti. O ką kalbėti apie kitas valstybes.

G.JAKAVONIS: Su krašto apsauga lyg ir viskas gerai. Policininkams algos padidintos - irgi gerai. Premjeras - pats buvęs policininkas. Gaila, nedirbęs mokytoju, gydytoju ar bibliotekininku...

R.BUDBERGYTĖ: Grįžčiau prie to, kad mokesčių sistema nesutvarkyta. Investuotojas, žiūrėdamas, kur investuoti, vertina ir mokestinę aplinką. O kodėl Vyriausybė neįgyvendino idėjos, su kuriaėjo į rinkimus, sujungti darbuotojų ir darbdavių mokamus mokesčius?

Darbo kodeksą pažadėjo ir patvirtino. Jeigu krizė prasidės, pamatysime, kaip greitai žmonės galės būti atleisti pagal tą Darbo kodeksą. Dabar Darbo kodeksas nerodo savo tikrojo veido, mes negalime jo įvertinti.

Bet tos investicijos neateina, nes mūsų darbo rinkoje tvyro įtampa, pas mus pradėjo stigti pigios kvalifikuotos darbo jėgos.

Viena iš pagrindinių problemų, kurią reikia spręsti, - darbo našumas. Ar kalbėtume apie privatų sektorių, ar apie valstybinį, turime investuoti į technologijas, jų atsinaujinimą. Labai gerai, kad dabar Vyriausybė pasiūlė investuojamo pelno lengvatą. Bet kas padaryta, kad apskritai augtų žmonių kvalifikacija, kad padidėtų raštingumas, kurio mes pradėjome stigti? Kad gretėtų mokinių gebėjimai rašyti, skaityti, nes jie prasteni nei Europos Sąjungos valstybių vidurkis. Problema, į kurią atkreipė dėmesį atlyginimus, kad tie atlyginimai pasiųtyt Europos Sąjungos vidurkį. Ir dėl atlyginimų žmonės emigruoja. Per tai stabdytume emigraciją, augtų žmonių gerovė, didėtų BVP.

G.JAKAVONIS: Neapgalvoti sprendimai? Ar tas žmogus ne Lietuvoje gyvena?

V.GAIDYS: Argumentuojama, kad yra vaistų sąrašas, kad negalima pačiam gydytis. Galbūt. Bet milijonų žmonių tai sudavė didelį smūgį. Vienas iš jautriausių dalykų yra sveikata. Ir net nebūtinai tavo, bet vaikų sveikata, tėvų sveikata. Reikėjo labai gerai apgalvoti, įvertinti prieš priimant tokius

sprendimus. Paprastai žmonės taip ir daro, nejuokauja ir neskuaba su tokiais dalykais. Šiuo atveju paskubėta gal dėl nesupratimo, gal dėl jaunumo, gal dėl socialinės patirties trūkumo.

Kas Lietuvoje padaryta darbo našumo srityje? Europos Komisijos rekomendacija jau prieš metus pateikta. O kaip keičiama visa ta sena sistema, kuri generuoja pinigų įsisavinimą, ypač iš ES fondų, kad žmonės įgytų naują kvalifikaciją ir būtų reikalingi darbo rinkoje? Žmogus turi galėti uždirbti didesnę atlyginimą ir tam reikia sudaryti sąlygas.

G.JAKAVONIS: Kaip vis dėlto dirba ši Vyriausybė, palyginti su buvusiomis. Ar ministrai tikrai profesionalesni, o gal apgavo, nežino, nemoka?

V.GAIDYS: Kiekviena valdančioji dauguma, kaip ir ši, turi savo stiprybių ir savo silpnųjų. Gal nuo pastarųjų ir pradėsiu: metai praėjo, Vyriausybė turi minuso ženklą. Maždaug 36 proc. gyventojų ja nepasitiki, pasitiki 20 proc. Gana didelė dalis gyventojų ir nežino, kaip vertinti šią Vyriausybę. Valdanciosios daugumos partijos pirmininkas turi didelį minusą, šiuo metu Lietuvoje jis yra vienas iš nepopuliariausių politinių veikėjų, o atėjo populiarus.

Kalbant apie valdančiąją daugumą, Valstiečių ir žaliųjų sąjunga prarado dalį elektorato, socialdemokratai - taip pat. Ir Gintauto Palucko reitingas neigiamas, ne tik Ramūno Karbauskio. O sumažėjimas gana ryškus. Vyriausybėje vienas iš ryškiausių ministrų Aurelijus Veryga - taip pat vienas iš nepopuliariausių Lietuvos žmonių, sugabėjusių per trumpą laiką sugadinti pasiektus reitingus, ypač per pastarąjį mėnesį, kai buvo tokių neįjaurių momentų dėl vaistų ir kitko. Štai toks bendras vaizdas.

G.JAKAVONIS: Neįjaurūs ar neapgalvoti sprendimai? Ar tas žmogus ne Lietuvoje gyvena?

V.GAIDYS: Argumentuojama, kad yra vaistų sąrašas, kad negalima pačiam gydytis. Galbūt. Bet milijonų žmonių tai sudavė didelį smūgį. Vienas iš jautriausių dalykų yra sveikata. Ir net nebūtinai tavo, bet vaikų sveikata, tėvų sveikata. Reikėjo labai gerai apgalvoti, įvertinti prieš priimant tokius

sprendimus. Paprastai žmonės taip ir daro, nejuokauja ir neskuaba su tokiais dalykais. Šiuo atveju paskubėta gal dėl nesupratimo, gal dėl jaunumo, gal dėl socialinės patirties trūkumo.

Rasa BUDBERGYTĖ
Seimo narė

Kaip sakiau, yra silpnųjų, bet yra tam tikrų stiprybių. Tad noriu įvardyti, ką ši Vyriausybė ar valdžia turi. Štai premjeras Saulius Skvernelis. Jo reitingas labai stipriai kritolios, kad jis pretenduoja tapti prezidentu. Jis niekur neprapulė. Partija, perpus praradusi savo populiarumą, yra antra, ne penkta. Antra po Tėvynės sąjungos-Lietuvos krikščionių demokratų, kurių reitingai po truputį auga.

Dabar apie ministrus. A.Verygos figura apklausų kontekste tiesiog chrestomatiška, kaip galima per trumpą laiką prarasti viską. Bet yra ir populiarų ministrų, pvz., Linas Linkevičius.

G.JAKAVONIS: Nepartinis. V.GAIDYS: Profesionalas, gal taip pavadinkime.

K.MASIULIS: Tikras profesionalas atsako už savo veiklą.

S.GENTVILAS: Aš S.Skvernelio Vyriausybėje valstiečių vadovimą pavadindčiau kaip „šuo ant šieno“. Ir tikrųjų Algirdas Butkevičius savo populiarumą iki paskutinio momento irgi taip išlaikė. Ekonomika auga, galėjai kelti algas, pensijas ir taip toliau, reformų nereikėjo daryti, kad būtume populiarus. Bet realių reformų, apie kurias kalba Europos Komisija, nėra. Pažvelkime į švietimo sistemą, dėl ko emigruoja jaunas žmogus. Jis negauna geros kokybės išsilavinimo, kol kas tai vis kalbos. Profesionali ministrė Jurgita Petrauskienė turėjo gerą intenciją, bet jai, kaip profesionali, reikėjo išsilaukti

iki galo ir neatsitraukti nuo savo plano. Ką ji padarė? Dėl valdžios išlaikymo sutiko su viskuo, ką iš esmės pasiūlė kiti ministrai. Vieniutele reformą, kuri gelbės jauniems nuo emigravimo, pasiūlė prez-

Situacija, kurioje šiandien atsidūrė Lietuva. Matyt, yra visų vyriausybių - ar socialdemokratų, ar konservatorių, ar valstiečių - indėlis

Rasa BUDBERGYTĖ
Seimo narė

dentė. Prezidentė ėmėsi dirbti už Švietimo ir mokslo ministeriją ir pristatė profesinio ugdymo reformą. Pateikė visą paketą, kaip turėtų reformuotis profesinės mokyklos. Ir tai yra svarbu būtent tiems žmonėms, kurie emigruoja. Tiems, kurie gauna vidutinį darbo užmokestį, amatininkai. Prasidėjus profesinio ugdymo reformai jiems atsiranda perspektyvų čia. Bet kas tas reformas inicijuoja? Prezidentė. Prezidentės patarėja ateina į Seimą, pristato per dvi valandas, nors tuo turi užsiimti Švietimo ir mokslo ministerija ir visas jos biurokratinis aparatas.

Taigi mes šiandien matome didelio komforto zonoje gyvenančią Vyriausybę, kuri tiesiog kelia atlyginimus, didina išmokas. Man atrodė, ilgainiui ekonomika sustos, artėja ledynmetis. O tada klausas veš, kur yra reformos, kurios užtikrina ilgalaikį konkurencingumą?

Gediminas JAKAVONIS
Žalgiritis

G.JAKAVONIS: Dirba profesionalų Vyriausybė, bet šiemet pirmą kartą per 10 metų pasiekta rekordinė atskirtis tarp didžiausias ir mažiausias pajamas gaunančių žmonių. Gydytojai pradėjo kalbėti apie

tai, kad nori didesnių algų, premjeras tai pavadino šantažu. Ar čia šantažas?

S.GENTVILAS: Dabar vyksta diskusijos su profesinėmis sąjungomis. Ir medikų, ir švietimo darbuotojų. Lietuva išgyvena kritinį momentą, nes iš esmės reikia pripažinti, kad pedagoginiam sektoriuje turi smarkiai sumažėti darbuotojų skaičius, etatai turėtų per-eiti vyresnę, senstančią visuomenę aptarnaujantiems medikams. Tačiau Lietuvoje tai nevyksta. Su švietimo profsąjungomis ministrė pasirašė susitarimą, bet iš esmės reikia kalbėti apie tai, kad reikia mažinti bendrojo ugdymo darbuotojų skaičių, nes moksleivių sumažėjo iki minimumo, mokytojai te-uždriba 500 eurų vien dėl to, kad jų yra per daug. Visuomenė sensta, medikų poreikis didėja, tad be rimtų reformų vien keldami atlyginimus mes tik dangstysime skylės. Reikia suprasti, kad mes sukame Japonijos kelio link, nes iš tikrųjų medicinos paslaugų poreikis tik didės, socialinių paslaugų poreikis yra milžiniškas, į senelių, slaugos namus eilės yra milžiniškos. Tie dalykai visiškai neįvertinti.

Būtina kelti algas medikams, ypač profesionalams, nes jie greitai išvažiuos, emigruos, kadangi uždarbis Skandinavijos šalyse yra keturgubas. Vyriausybė privalo imtis kritinių permainų, nors apie jas nekalbama.

G.JAKAVONIS: Gal kai kuriuos ministrus reikia keisti?

K.MASIULIS: Daug svarbiau ne tai, kas bus Lietuvos prezidentas, bet kas bus ekonomikos ministras, ūkio ministras. Jeigu ūkio ministras būtų tas žmogus, kuris sugėbėtų pritraukti tiesiogines ūkio investicijas, būtų šarminga asmenybė, kuri magnetizuotų, su ja būtų patraukli šnekėtis ir investuojamas. Daug kas priklauso nuo to, kaip žmogus atrodė. Su visa pagarbą tam jaunam asmeniui noriu pasakyti, kad aš nelaikau jo šarminga asmenybe.

Mums reikia vyti Skandinavijos valstybes, mums reikia vyti Vokietiją, Didžiąją Britaniją, ir mūsų pagreititi turi būti ne 3,5 proc. BVP augimas per metus. Atsiprašau, bet visa Europos ekonomika vidutiniškai auga tokiu tempu. Tai-gi laikytis vidurkio reiškia nieko gero. Mums reikia augti po 9 proc., kaip šiemet Rumunija. Vadinasi, reikia tokio ūkio ministro, kuris kaip L.Linkevičius sėdėtų užsienyje, kur yra reformos, kurios užtikrina išsalfatuota, paruošta, atvesta - tik

Labai norėčiau, kad kadencijos pabaigoje bent du dalykai būtų padaryti: talentingiausi žmonės - valstybės tarnyboje, talentingiausi žmonės - mokytojai

Simonas GENTVILAS
Filosofas, rašytojas

universitetiniam ugdymui. O visi kiti turėtų daryti taip, kad prisitaikytų kaip choras prie solisto. Štai šitas solistas veda, o kiti *turowoja*. Bet ar V.Sinkevičius bus tas solistas? Kad jis tik į turizmą susikoncentravęs. Išėjęs pirmą kartą jis sako, kad turizmą *paturbins*. Žinot, gal ir būtų gerai, kad tų turistų būtų daugiau, dar alaus daugiau išgertų. Neblogai alaus pramonei, bet ne kažin kas visai Lietuvai. Jeigu tik tokia ambicija, tada, atsiprašau, nieko gero. Aš nematau švesios turenelio gale šiai Vyriausybei ir nematau nieko gero Lietuvai. Mano pasiūlymas - ieškoti kitokio ministro, ieškoti degančių akių. Pirmiausia turi būti asmenybė, užsidegimas, o visi kiti talkina, padeda. Aš pats, nors ir esu opozicijoje, esu pasirušęs visomis išgalėmis talkinti šitai asmenybei.

S.GENTVILAS: Aš siūlyčiau išgryninti du prioritetus, nes prioritetų visada turi būti mažai. Dabar kas šešta darbo vieta valstybės tarnyboje yra neužimta, kitos Vyriausybės kadencijos pabaigoje, jeigu jie nieko nedarys, bus pusė etatų valstybės tarnyboje laisvų, nes jie yra nemotyvuojanti, talentingiausi žmonės ten nesiveržia, ten likę tik užsisėdėjusieji. Talentai masiškai palieka valstybės tarnybą. Valstybės tarnautojų turi sumažėti nuo 60 tūkst. iki 20 tūkst., S.Skvernelis tai žadėjo. Bet per metus nieko nėra padaryta. Jeigu mes norime protingo valstybės valdymo, į jį turi veržtis talentingiausi žmonės, o šiandien talentingiausi žmonės nenori eiti į valstybės tarnybą. Dabar yra puikus metas daryti reformą, nes rinka kaista, darbuotojų trūksta, atleisti lengva, perkvalifikuoti lengva. Antrasis prioritetas - kad po trejų metų geriausi absolventai konkuruotų ne į teisės studijas, o į mokytojų specialybę. Nes ilgam užkoduoti visuomenę reikia mokytojų specialybės. Tai pasiekė Pietų Korėja, tai pasiekė Suomija - mokytojų specialybė ten yra prestižinė.

G.JAKAVONIS: Vokietija, pamačiusi, kad problema būtent tokia, iš karto visas investicijas skyrė švietimui.

S.GENTVILAS: Mokytojo profesija labai svarbi, nes jis 12 metų vaikus kodoja kūrybiškumui, motyvacijai, psichologinių sprendimų, patyčių padomoms. Ką ir kalbėti, jeigu dabar į pedagoginius universitetus ateina mažiausias balus turintys ir niekur neįstojantys, tik prisiglausti norintys žmonės. Reikia suvokti, kas mūsų vaikus augins.

Abi norėčiau, kad kadencijos pabaigoje bent du dalykai būtų padaryti: talentingiausi žmonės - valstybės tarnyboje, talentingiausi žmonės - mokytojai. Verslas prisitrauks profesionalų iš užsienio. Bet žmonės tikrai emigruos, jeigu šita valstybė nedirbs efektyviai ir jeigu jų vaikai negaus normalaus išsilavinimo.

G.JAKAVONIS: Maniau, sakykite, eksportuosime automobilius, lėktuvus, o ne bandedes... Bet grįžkime prie temos: ministrai nei kiek nebūgštuoja dėl reitingų kritimo.

V.GAIDYS: Pamenu, buvo ministras pirmininkas, kuris kreipė didelį dėmesį į reitingus, tai Gediminas Vagnorius. Užsąkęs apklausą gavo rezultata, kuris ganėtinai buvo aiškus ir priekį, kad jis nepopuliarus. Apklausa vyko savaitgalį, o pirmaadienį ministras pirmininkas atsiatydino. Bet tada publika gal buvo kitokia nei dabar. Kiti buvo parametrai.

Iš tikrųjų ministrų likimas tam tikra dalimi priklauso nuo reitingų. G.Vagnoriaus epizodas įstrigo. Visuomenės nuomonės rezultatas aš vertinu, tai yra labai reikalinga, bet tai automatiškai neturėtų lemti likimo.

G.JAKAVONIS: Daugelio Vakarų ekonomistų nuomone, 2018-ieji numatomi pakilimo metais, bet 2019-ieji - didelės krizės. Tad visko gali būti...

Parengė Rūta RADVILIENĖ

Visa filmuota medžiaga tinklalapyje www.suzalgiriu.lt

